

3. Мишин А.Н. Техника исполнения и методика обучения много-оборотным прыжкам конькобежца-фигуриста: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теория и методика физического воспитания и спортивной тренировки»/А.Н. Мишин.— Л., 1973.— 21 с.
4. Спеціальні і технічні правила з одиночного і парного, спортивних танців на льоду 2018 (Прийняті на черговому 57- му Конгресі МСК у червні 2018 року).
5. Technical Tips. Toe-jumps. – Ice light// The British Bursery Kevin. Ice Teachers Association. – 1997. - № 16.

References

- 1.Grishina M.V. (1991). Teoretiko-metodicheskiye osnovy upravleniya trenirovochnym protsessom v figurnom katanii na kon'kakh [Theoretical and methodological foundations of the management of the training process in figure skating]. (DSc thesis abstract). M. 50 p.
- 2.Medvedeva I.M. (2008). Teoretyko-metodychni zasady pidhotovky fakhivtsiv zi skladnokoordynatsiynykh vydiv sportu. [Theoretical and methodological principles of training specialists in complex coordination sports] (monograph). Publ. National Pedagogical Dragomanov University. 379 p.
- 3.Mishin A.N. (1973). Tekhnika ispolneniya i metodika obucheniya mnogooborotnym pryzhkam kon'kobezhetsa-figurista: (Abstract of Ph.D. thesis). L. 21 p.
- 4.Spetsial'ni i tekhnichni pravyla z odynochnoho i parnoho, sportyvnykh tantsiv na l'odu 2018 [Special and technical rules for single and dual, sports dancing on ice 2018] (June 2018)
- 5.Technical Tips. Toe-jumps. – Ice light. (1997). The British Bursery Kevin. Ice Teachers Association. No. 16.

УДК.378.091.12:796

Мединський С. В.,
Львівський державний університет фізичної культури, м. Львів,
Слобожанінов П. А.,
Чернівецький Національний університет, м. Чернівці

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ УКРАЇНИ (З УРАХУВАННЯМ ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ)

У статті розглянуто проблемні аспекти підготовки фахівців фізичного виховання і спорту, що пов'язані із нормативно-законодавчим регулюванням галузі фізичної культури та спорту, в Україні. Розглянуто Закони України, Укази Президента України, постанови Кабінету міністрів України, накази, листи, роз'яснення і рекомендації Міністерства освіти і науки. Наведено невизначеності та неузгодженості у законодавстві щодо вищої освіти у галузі фізичного виховання і спорту; регламентування структури навчальних планів; нормування кількості необхідних аудиторних годин на один кредит ЄКТС. Проведено анкетування викладачів закладів вищої освіти України, фахівців з фізичної культури, щодо доцільності потреби та поновлення на державному рівні освітньої галузі «Фізичне виховання, спорт, здоров'я людини»; доцільності розширення переліку спеціальностей, згідно яких буде провадитися підготовка фахівців сфери фізичної культури і спорту в Україні; можливих напрямів розвитку освітньої галузі з урахуванням закордонного досвіду.

Ключові слова: професійна підготовка, фахівець, фізична культура, спорт, вища освіта.

Медынский С. В., Слобожанінов П. А. Перспективы развития профессиональной подготовки специалистов сферы физической культуры и спорта Украины (с учетом зарубежного опыта). В статье рассмотрены проблемные аспекты подготовки специалистов физического воспитания и спорта, связанные с нормативно-законодательным регулированием отрасли физической культуры и спорта в Украине. Рассмотрены Законы Украины, Указы Президента Украины, постановления Кабинета министров Украины, приказы, письма, разъяснения и рекомендации Министерства образования и науки. Определены неопределенности и несогласованности в законодательстве о высшем образовании в области физического воспитания и спорта; регламентирование структуры учебных планов; нормирование количества необходимых аудиторных часов в один кредит ЕКТС. Проведено анкетирование преподавателей высших учебных заведений Украины, специалистов по физической культуре, о целесообразности и возобновлении на государственном уровне образовательного направления «Физическое воспитание, спорт, здоровье человека»; целесообразности расширения перечня специальностей, по которым будет производиться подготовка специалистов сферы физической культуры и спорта в Украине; возможных направлений развития образования с учетом зарубежного опыта.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, специалист, физическая культура, спорт, высшее образование.

Medynskyi S. V., Slobozhaninov P. A. Prospects of development of professional studing of specialists in field of physical culture and sports in Ukraine (with consideration of foreign experience). The article deals with the problematic aspects of training of specialists in physical education and sport related to normative and legislative regulation of the field of Physical Culture and Sport in Ukraine. The Laws of Ukraine, Decrees of the President of Ukraine, Decrees of the Cabinet of Ministers of Ukraine, orders, letters, explanations and recommendations of the Ministry of Education and Science are considered. The uncertainties and inconsistencies in the legislation on educational field of Physical Education and Sports, the regulation of the curriculum structure, the normalization of the number of required class hours per ECTS credit are presented.

In order to determine perspective directions of implementation of American experience of professional preparation of specialists in physical education and sports in Ukraine we conducted interviews among teachers of higher educational institutions of Ukraine. Interviews covered 184 higher education instructors involved in preparation of specialists in physical culture and sports.

In our current study, the issue of the need and renewal at the state level of the educational field was defined: Physical Education, Sports, Health. Of the 156 respondents surveyed, 92.40% of instructors considered appropriate the need to update such an educational sector at the state level; consider inappropriate to carry out such a renewal – 1.47%; 6.13% of instructors were undecided. The results of the survey of instructors regarding practicability of expanding the list of specialties (like USA data), according to which training of specialists in the sphere of physical culture and sports will be conducted: support such an expansion - 74.11%; do not consider expedient - 14.48%; 11.41% of instructors were undecided.

The study of professional training in physical education and sport in the United States of America gives reason to hope that implementation of promising directions for the training of specialists in physical education and sports will contribute to the qualitative improvement of professionalism and competence of specialists in the Sports and Sports Industry in Ukraine.

Keywords: professional study, specialist, physical culture, sports, higher education.

Постановка проблеми. Інноваційні процеси у сфері фізичної культури і спорту, осмислення цінності здоров'я людини, визнання високої соціальної значущості фізкультурної освіти, популяризація фізкультурно-оздоровчих заходів та олімпійських видів спорту, формування позитивного ставлення широкого загалу до фізкультури й спорту через визнання і пошанування досягнень команд чи окремих осіб – усе це зумовлює потребу в розширенні послуг, що здійснюються засобами фізичної культури. Тому, відповідно, потребує суттєвих змін професійна підготовка майбутніх фахівців із фізичного виховання та спорту. На сьогоднішній день ми констатуємо заміну основних законодавчих та нормативно-правових актів, які врегульовують підготовку фахівців фізичної культури і спорту в Україні. У цих документах наявні невизначеності, а між ними існують неузгодженості. Розглянемо проблемні аспекти законодавчо-нормативної бази, щодо процесу підготовки фахівців галузі фізичної культури і спорту.

Законом України «Про вищу освіту» приведено у відповідність зі світовою практикою такі положення: автономія навчального закладу; академічна мобільність та свобода учасників освітнього процесу; ступеневість вищої освіти; стандарти вищої освіти; ліцензування та акредитація освітньої діяльності; акредитація освітніх програм; основні завдання вищого навчального закладу; принципи діяльності, основні права та обов'язки вищого навчального закладу; засади студентського самоврядування. Національною стратегією з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року провідним завданням гуманітарної політики держави визначено: «формування у суспільстві умов до оздоровчої рухової активності та здорового способу життя для формування здоров'я громадян як найвищої соціальної цінності в державі». Законом України «Про фізичну культуру і спорт» визначено, що наукову і науково-методичну діяльність у сфері фізичної культури і спорту здійснюють наукові установи, вищі навчальні заклади III-IV рівнів акредитації. Крім позитивних тенденцій розвитку всієї освітньої галузі України, варто зазначити й тривожні, що стосуються фізичного виховання і спорту та є наразі реальними для нашої держави.

Як протипагу, розглянемо деякі аспекти досвіду США щодо наявності широкого спектру освітніх напрямів підготовки фахівців фізкультурно-спортивної галузі в університетах і коледжах; в акцентуалізації уваги на розвитку розмаїття форм фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності в суспільстві.

Аналіз літературних джерел. Закон України «Про вищу освіту» від 2014 року, статтю 1 визначає: «вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетенцій, здобутих у вищому навчальному закладі (науковій установі) у відповідній галузі знань». У статті 44 пункт 13.2 формально визнано наявність освітньої «галузі фізичної культури та спорту» [1].

Питання підготовки фахівців у сфері фізичної культури і спорту в Україні у вищих навчальних закладах також розглядається Законом України «Про фізичну культуру і спорт» у розділі V. Проте у статті 49 «кадрове забезпечення сфери фізичної культури і спорту» (хоча відмітимо наявність визначення, що «державою забезпечує підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів у сфері фізичної культури і спорту») про роль вищих навчальних закладів у справі «кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту» у цій статті не йдеться. Натомість у статті 50 «наукове забезпечення у сфері фізичної культури і спорту» визначається, що «наукове забезпечення у сфері фізичної культури і спорту здійснюється для підготовки наукових кадрів та науково-педагогічних працівників. Наукову і науково-методичну діяльність у сфері фізичної культури і спорту здійснюють наукові установи, вищі навчальні заклади III-IV рівнів акредитації».

Таким чином на законодавчому рівні опосередковано визначено наявність галузі знань «фізичної культури та спорту», проте не досить чітко прописано сутність кадрового забезпечення і професійної підготовки фахівців сфери фізичної культури і спорту.

Як важливе, відмітимо, що статтю 13 Закону України Про вищу освіту пункт 1. 7, до повноважень центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки віднесено «формування переліку галузей знань і перелік спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, зокрема за поданням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, та подає їх на затвердження Кабінету Міністрів України».

На відміну законом, у постанові Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» ліквідовано галузь знань «0102. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» (була введена постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2006р. № 1719, передбачала наявність галузі знань «0102. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» та трьох «напрямів підготовки» 6.010201 фізичне виховання, 6.010202 спорт, 6.010203 здоров'я людини). У постанові № 266 не лише перейменовано «напрямів підготовки» на «спеціальність», але залишено лише одну – «017. Фізична культура і спорт» у

складі галузі знань «01. Освіта» (варто зауважити, що у галузі знань «22. Охорона здоров'я» наявна спеціальність «227. Фізична реабілітація», яка раніше належала до освітньо-кваліфікаційних рівнів спеціаліста та магістра галузі знань «0102. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини») [4]. Такий підхід до сфери фізичної культури і спорту, а саме ліквідація однойменної галузі знань Кабінетом Міністрів України, обмежує поле можливої освітньої діяльності та гальмує розвиток всієї сфери

Департаментом освіти Інституту освітніх наук Національного центру освітньої статистики Сполучених Штатів Америки розроблено Класифікатор Навчальних Програм, що являє собою систематизацію навчальних програм у вищих навчальних закладах США [5].

Було визначено існування понад 60 галузей знань, серед яких виділяємо приналежні до галузі фізичного виховання і спорту:

– «Освіта», порядковий код якої 13. До складу цієї галузі входить навчальна програма за кодом 13.1314 «Фізичне виховання, тренерська робота»;

– «Парки, рекреація, дозвілля та фітнес», порядковий код – 31, що передбачає підготовку фахівців фізичного виховання та спорту.

С. Хоффман констатує, що галузь знань «Парки, рекреація, дозвілля та фітнес» складається з навчальних програм, що фокусуються на принципах та методах управління парками, іншими рекреаційними та фітнес-установами, а також на наданні послуг у сфері рекреації, дозвілля та фітнесу і на дослідженні функціонального стану людини. Базові професії вчена згрупує у п'ять напрямків кар'єрної діяльності фахівців фізичного виховання і спорту в США:

1. педагогічний;
2. тренерський та спортивний;
3. реабілітаційний;
4. оздоровлення та фітнес;
5. спортивний менеджмент [6, с. 22].

Т. Дерка і В. Туманова відмічають, що професійна підготовка фахівців фізичного виховання у вищих навчальних закладах США здійснюється за такими програмами: «Атлетичне тренування»; «Наука про рух»; «Терапевтична реабілітація»; «Адміністрування в спорті й фітнесі»; «Керівництво спортивними програмами, спорудами, послугами»; «Спорт на природі»; «Паркова рекреація»; «Теорія здоров'я»; «Фізична теорія»; «Біологія»; «Теорія танців»; «Рекреаційне тренування»; «Сервіс громадського здоров'я»; «Фізичне виховання». Вчений констатує, що Особливістю професійної підготовки фахівців фізичного виховання у США є система відбору майбутніх педагогів у галузі фізичного виховання та система контролю готовності абітурієнта й випускника до ефективної професійної діяльності. Перед вступом на програму підготовки абітурієнту пропонуються завдання на визначення та оцінку професійно-педагогічних здібностей особистості й базовий рівень знань та умінь, необхідних для успішного навчання, що є більш важливим, ніж загальна спортивна підготовка [2, с. 32-33].

Наші дослідження академічних спеціалізацій, наявних в університетах США, дозволяють виокремити 4 напрями підготовки та 12 академічних спеціалізацій:

- 1) педагогічний (фізичне виховання, педагогічна освіта; адаптивне фізичне виховання);
- 2) тренерсько-інструкторський: (фахівець із фітнесу, наукові основи тренувань, прикладні вправи і спортивні науки, психологія спорту і лідерства;
- 3) оздоровчо-реабілітаційний (атлетичні тренування, продукти та харчування, введення у рухову терапію, зміцнення здоров'я, рекреаційна терапія);
- 4) адміністративно-управлінський (спортивне адміністрування/ менеджмент, адміністрування відпочинку) [3, с. 21].

Таким чином, у США наявна законодавчо визнана галузь знань «Парки, рекреація, дозвілля та фітнес» (аналог «Фізичне виховання, спорт, здоров'я людини»), а в університетах підготовка фахівців фізичного виховання і спорту провадиться з 12 спеціальностей.

Мета дослідження є порівняльно-педагогічний аналіз змісту та особливостей організації професійної підготовки фахівців із фізичного виховання й спорту в системі вищої освіти в Сполучених Штатах Америки, обґрунтуванні можливостей творчого використання ідей зарубіжного досвіду у процесі модернізації підготовки фахівців фізкультурно-спортивної галузі в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою з'ясування можливості використання практичного досвіду професійної підготовки фахівців фізичного виховання і спорту в Сполучених Штатах Америки у модернізації національної системи професійної підготовки таких фахівців в Україні нами було проведено інтерв'ювання серед викладачів вищих навчальних закладів України. Інтерв'юванням охоплено 184 викладачі вищих навчальних закладів, що задіяні у підготовці фахівців фізичної культури і спорту.

У нашому дослідженні злободенним (Актуальний) визначалося питання потреби та поновлення на державному рівні освітньої галузі: «Фізичне виховання, спорт, здоров'я людини». Серед 184 опитаних респондентів вважають за доцільне в потребі та поновленні на державному рівні такої освітньої галузі 92,40 % викладачів; вважають недоцільним здійснювати таке поновлення – 1,47 %; важко відповісти – 6,13 % (рис. 1).

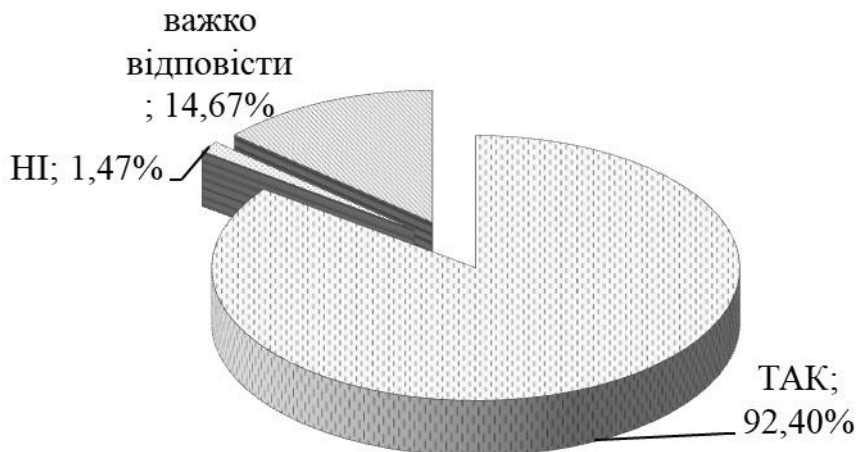

Рис. 1. Результати опитування викладачів вищих навчальних закладів щодо доцільності потреби та поновлення на державному рівні освітньої галузі: Фізичне виховання, спорт, здоров'я людини, %.

Результати опитування викладачів щодо доцільності розширення переліку спеціальностей, згідно яких буде провадитися підготовка фахівців сфери фізичної культури і спорту дають нам підстави стверджувати, що підтримують таке розширення – 74,11%; не вважають за доцільне – 14,48%; важко відповісти – 11,41 % викладачів (рис. 2).

Рис. 2. Результати опитування викладачів вищих навчальних закладів щодо доцільності розширення переліку спеціальностей, згідно яких буде провадитися підготовка фахівців сфери фізичної культури і спорту в Україні

Висновки. Дослідження професійної підготовки фахівців із фізичного виховання і спорту в Сполучених Штатах Америки дає підставу сподіватися, що імплементація перспективних напрямів підготовки фахівців фізичного виховання й спорту сприятиме якісному підвищенню фаховості та кваліфікації фахівців фізкультурно-спортивної галузі в Україні.

Перспективними напрямами імплементації в Україні досвіду професійної підготовки фахівців фізкультурно-спортивної галузі США вважаємо такі: відновлення освітньої галузі «фізична культура, спорт та здоров'я»; розширення переліку спеціальностей, згідно яких буде провадитися підготовка фахівців сфери фізичної культури і спорту.

Література

1. Закон України Про вищу освіту. від 01.07.2014 № 1556-VII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004.
2. Дерека Т. Г. Сучасний зарубіжний досвід професійної підготовки фахівців фізичного виховання для України / Т. Г. Дерека, В. Н. Туманова // Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): [зб. наук. пр.]. – Київ, 2017. – Вип. 10 (92). – С. 32-35.
3. Мединський С. В. Characteristic features of professional study of physical education and sports in USA / С. В. Мединський // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. – Луцьк, 2017. – Вип. 2 (38). – С. 16–23.
4. Наказ МОН України від 06.11.2015 № 1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1460-15>.
5. Classification of Instructional Programs (CIP) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nces.ed.gov/ipeds/cipcode/crosswalk.aspx?y=55>.

6.Hoffman S. J. Introduction to Kinesiology: Studying Physical Activity / Shirl J. Hoffman. – Champaign, IL :Human Kinetics, 2013. – 536 p.

References

1.Zakon Ukrainy Pro vyshchu osvitu. vid 01.07.2014 № 1556-VII. Vidomosti Verkhovnoyi Rady (VVR), 2014,№ 37-38, st.2004.

2.Dereka T. H., Tumanova V. N. (2017). "Modern foreign experience of professional training of p.e. specialists for Ukraine". *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport)*. Vol. 10 (92). Pp. 32-35. (in Ukrainian).

3.Medynskyi S. V. (2017). "Characteristic features of professional study of physical education and sports in USA." *Physical Education, Sports and Health Culture in Modern Society*. Vol. 2(38). Pp. 16-23. (in Ukrainian).

4.Nakaz MON Ukrainy vid 06.11.2015 № 1151 «Pro osoblyvosti zaprovadzhennya pereliku haluzey znan i spetsialnostey, za yakymy zdiysnyuetsya pidhotovka zdobuvachiv vyshchoyi osvity, zatverdzenoho postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 29 kvitnya 2015 roku № 266» [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1460-15>.

5.Classification of Instructional Programs (CIP) [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://nces.ed.gov/ipeds/cipcode/crosswalk.aspx?y=55>.

6.Hoffman S. J. Introduction to Kinesiology: Studying Physical Activity / Shirl J. Hoffman. – Champaign, IL :Human Kinetics, 2013. – 536 p.

УДК: 378.09.011.3.-051:796]:373.3/ 5.064.2

Митяненко Ю.В.,

Бердянського державного педагогічного університету, м. Бердянськ

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглядаються теоретичні основи формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до педагогічної взаємодії у фізкультурно-оздоровчій діяльності. Автор наголошує на тому, що сучасні інноваційні зміни та вхід України до освітнього Європейського простору зумовили нові вимоги до підготовки майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах. Перехід від традиційної (суб'єктно-об'єктної) до інноваційної (особистісно-орієнтованої) парадигми навчання висуває принципово нові вимоги до майбутніх учителів фізичної культури, оскільки лише креативні, комунікабельні та творчі особистості, які постійно самовдосконалюються і знаходяться в пошуку нових ідей, спрямованих на розв'язання освітніх і виховних завдань шляхом використання фізичних вправ, здатні привести до оновлення сучасної загальноосвітньої школи та роботи з учнями. Подано результати анкетування студентів Бердянського державного педагогічного університету.

Ключові слова: формування, готовність, майбутні учителі фізичної культури, педагогічна взаємодія, фізкультурно-оздоровча діяльність.

Митяненко Ю.В. Теоретические основы формирования готовности будущих учителей физической культуры к педагогическому взаимодействию в физкультурно-оздоровительной деятельности. В статье рассматриваются теоретические основы формирования готовности будущих учителей физической культуры к педагогическому взаимодействию в физкультурно-оздоровительной деятельности. Автор отмечает, что современные инновационные изменения и вход Украины в образовательное Европейское пространство обусловили новые требования к подготовке будущих специалистов в высших учебных заведениях.

Переход от традиционной (субъектно-объектной) к инновационной (личностно-ориентированной) парадигмы обучения выдвигает принципиально новые требования к будущим учителям физической культуры, поскольку только креативные, коммуникабельные и творческие личности, которые постоянно самосовершенствуются и находятся в поиске новых идей, направленных на решение образовательных и воспитательных задач путем использования физических упражнений, способны привести к обновлению современной общеобразовательной школы и работы с учениками. Представлены результаты анкетирования студентов Бердянского государственного педагогического университета.

Ключевые слова: формирование, готовность, будущие учителя физической культуры, педагогическое взаимодействие, физкультурно-оздоровительная деятельность.

Mityanenko Y.V. Theoretical bases of forming the readiness of future teachers of physical culture for pedagogical interaction in physical culture and recreation activity. The article deals with the theoretical foundations of forming the readiness of future teachers of physical culture for pedagogical interaction in physical culture and recreation activities. Modern innovative changes and implementation of Ukraine into the European educational environment have caused the new requirements to the training of future specialists at high educational establishments.

The transition from the traditional (subjective object) to the innovative (personal-oriented) learning paradigm places fundamentally new requirements for future teachers of physical culture, since only creative, communicative and creative individuals, who are constantly self-cultivating and finding new ideas, aimed at solving educational and educational tasks by using physical exercises, can lead to the renewal of a modern general education school and work with students.

The formation of readiness of the future teachers of physical culture for pedagogical interaction in sports and recreational